

UNITAT 2. «SUPERHEROIS», UN SOMNI ACABAT?

I. CONTACTE (pàgs. 32-33)

Els superherois dels còmics ens permeten somiar que podem desenvolupar el coratge, la generositat, la solidaritat i la sensibilitat cap als altres. Els herois de l'antiguitat clàssica s'han renovat amb els avanços de la ciència.

1. (pàg. 32)

1. Spiderman; 2. Dona Meravella (Wonder Woman); 3. Airon Man; 4. Capità Amèrica; 5. Superman; 6. Thor ; 7. Batman; 8. Hulk

2. (pàg. 32)

Resposta oberta.

3. (pàg. 32)

Activitat oral. Podem repartir les qüestions entre diferents alumnes de la classe i que aquests ens donen les respostes adients. Les respostes a aquestes preguntes es podran concretar molt més encara amb la lectura dels textos que realitzaran en l'apartat COMUNICACIÓ.

- Saps el nom de les pel·lícules o dels còmics on apareixen?
- Has llegit cap còmic o has vist cap sèrie sobre ells?
- Teniu marxandatge (joguets, samarretes, pòsters...) d'alguns d'ells?
- Quins poders tenen? Quines coses són capaços de fer?
- Què han fet per aconseguir-los o per mantenir-los?
- Els has vist mai plorar?
- Quines missions han de complir? Tenen enemics? Saps qui són?
- Què és el que més t'agrada d'aquests personatges? I el que menys?

II. COMUNICACIÓ (pàgs. 34-39)

ELS "SUPERHEROIS"

En aquest apartat inventen històries coneixent de prop el perfil físic i psicològic dels superherois.

1. (pàg. 32)

Activitat d'audició i de comprensió lectora.

ÀUDIO 1

Si alces les mans enlaire i mires el cel, veuràs un ocell? un avió? Aparec com a heroi de la cultura pop l'any 1938. Vaig sobreviure a l'explosió del planeta Criptó, després que mon pare aconseguís ficar-me en una nau i enviar-me a la Terra. Em deia Kal-El, però la parella de pagesos que em va adoptar des de nadó em van batejar amb el nom de Clark Joseph Kent. En la vida real faig de discjòquei en un dels pubs més famosos de Metròpoli; però, quan apareix l'amenaça, em disfresse amb una capa roja que em permet ser veloç, fort, àgil i invulnerable. A més, tinc la capacitat de llançar raigs X a través dels ulls. Com l'home d'acer, em dedique a la defensa dels innocents i dels més febles, lluite tenaçment contra la corrupció i combat el crim. Ah, se m'oblidava, estime una xica que es diu Luisa Lane. I... l'actor que m'ha dut al cinema ha estat el famós Christopher Reeve.

ÀUDIO 2

Sóc un cavaller emmascarat, el croat més temut de tots els temps. A la vida real faig de detectiu i no necessite superpoders per a esdevenir superhero. Em dic Bruce Wayne i, des de ben menut, quan van matar els meus pares en un atracament a la ciutat de Gotham, vaig decidir combatre el crim disfressat de rata penada; la meua croada contra la injustícia té com a objectiu: descobrir la identitat de l'assassí. No puc eixir al carrer sense les ulleres de sol i la meua gossa Lassie. Sé que no tinc les habilitats superhumanes d'altres superherois, però sí que tinc una intel·ligència i un talent deductius força grans. Domine les arts marcial i m'entrene diàriament per combatre la injustícia i intimidar amb força els delinqüents. Quan no aconseguisc dominar els obstacles amb la meua capacitat física, recórrec a la tecnologia més avançada: entre els estris més especialitzats que he creat hi ha el Batimòbil, un cotxe negre amb llargues ales dorsals que s'assemblen a les d'un quiròpter, i el Baterang, un bumerang semblant a una rata penada. D'ençà que vaig aparéixer a les pàgines dels còmics, he amagat la meua identitat, però alguns dels meus enemics, com el Jocker, han estat a punt de descobrir-la.

ÀUDIO 3

Sóc una dona meravellosa, la més famosa heroïna de tots els temps. Em coneixen com a princesa Diana de les Amazones, tan valenta i lluitadora com Batman i Superman, amb els quals m'he hagut d'enfrontar en ocasions diverses fins que els tres vam pactar d'associar-nos com a equip per lluitar contra el crim. Em vam crear l'any 1941 per a la revista All Star Comics com a superheroïna feminista i combativa. La deessa Afrodita va fer realitat el somni de ma mare i vaig nàixer d'una estàtua d'argila que ella havia esculpit. Visc a l'illa Paradís i tinc la saviesa d'Atenea, la força d'Hèrcules i sóc tan àgil i veloç com Hermes. Segur que m'has vist a les pàgines dels DC Còmics com una autèntica guerrera amazona lluitant contra un univers de bruixes i de fetilleres... El que més m'ha agradat de tota aquesta aventura com a superheroïna ha estat participar en dues competicions esportives: una de sumo japonés i d'altra de pilota valenciana. He participat

en moltes sèries animades i televisives; darrerament el meu personatge l'ha protagonitzat l'actriu Lynda Carter entre els anys 1974 i 1979.

ÀUDIO 4

En la vida real sóc metge, em dic Donald Blake i camine amb un bastó de fusta, que es transforma en un famós martell anomenat Mjolnir quan colpeja a terra. Diuen que sóc el déu nòrdic del cel, dels trons i dels llamps: un guerrer de la mitologia escandinava magníficament qualificat i altament competent en el combat cos a cos i en l'esgrima. Sóc fill d'Odin, el senyor dels déus d'Asgard, i de Gea, la deessa mare de la terra, i tinc un germanastre, que es diu Loki, que m'ha fet la vida impossible, ple d'odi i de ràbia contra mi. Mon pare em va enviar a la Terra per aprendre lliçons d'humilitat i perquè volia que jo heretés el seu regne, Asgard. Tanmateix, vaig rebutjar el tron i el vaig cedir al meu amic Balder, la qual cosa va fer que Loki s'enutgés molt més. A la Terra em vaig convertir en el cap dels vikings i vaig aprendre a lluitar amb molta destresa i coratge. Els cristians em veneren: diuen que el meu amulet, un xumet, és tot un símbol religiós. He superat molts obstacles i he estat protagonista de diverses reencarnacions. Fa temps vaig decidir fundar el grup dels Venjadors i hi vaig lluitar fent costat al Capità Amèrica, a Iron Man i a altres superherois. La meua xicona es diu Sif; a tots dos ens agrada sentir junts la cançó que ha fet el grup KISS sobre mi: «God of Thunder» ('el déu del tro').

ÀUDIO 5

Em dic Steve Rogers i vaig créixer al si d'una família pobre. Mon pare va morir quan era un xiquet i ma mare va faltar quan era un adolescent. Em vaig presentar a l'exèrcit com a voluntari perquè m'aplicaren la Fórmula del Supersoldat en un laboratori secret, i així es com em van crear: com un soldat perfecte per a lluitar contra el nazisme. M'entrene cada dia amb molta disciplina per mantenir-me en condicions òptimes. Domine les arts marcial de boxa d'estil americà i de judo. Faig acrobàcies de tot tipus i pilote avions. Tinc una força gegantina i he estat capaç d'aixecar 360 quilos. Sempre que puc estudie i parle prou bé l'alemany, el rus i diverses llengües. El meu escut –roig, blanc i blau– és d'acer i és indestructible. L'uniforme que porte està fet amb una lleugeríssima cota de malla de Duralumin de gran resistència al foc i a les armes blanques convencionals. Sempre que puc em moc amb una Harley-Davidson o bé en una furgoneta Chevrolet i en un trineu volador. Al garatge de ma casa hi ha uns patins i una bicicleta que vaig heretar del meu avi, també hi ha una vuvuzela que toque de tant en tant perquè els veïns sàpiguen quan sóc a casa. Darrerament sóc el líder d'un grup anomenat Els Automàtics i pels anys 40 em vaig fer molt popular protagonitzant diverses històries de la Segona Guerra Mundial. L'any 2011 em van dur al cinema.

ÀUDIO 6

Em dic Bruce Banner i sóc increïble. La meua infantesa va ser molt problemàtica: mon pare bevia i em maltractava; deia que era un monstre. Un dia es va tornar boig i va matar ma mare: em tenia molta gelosia. Malgrat tot, vaig poder sobreviure a aquests infortunis i a poc a poc vaig descobrir que tenia una gran intel·ligència. En acabar els estudis universitaris, em vaig convertir en un científic nuclear i l'exèrcit americà, atés el meu potencial, em va contractar per dissenyar la bomba-G, una arma que aprofita el poder de la radiació gamma. Quan vam decidir provar-la, vaig haver de salvar un adolescent que es trobava en la zona de l'explosió. La radiació em va afectar i, des de llavors, en pondre's el sol, el meu cos es transforma en una gran massa de pell verda plena de ràbia i d'enuig difícil de controlar. Com més adrenalina genera el meu cos, més

força tinc: sóc capaç d'alçar muntanyes de 150.000 milions de tones i puc recórrer 1.610 km amb un bot; el meu cos suporta temperatures extremes –superiors a 555.000°C i properes al zero absolut, és a dir, -273,15°C– i tinc una gran capacitat pulmonar. Sé que patisc un trastorn d'identitat dissociatiu o personalitat múltiple i això ha provocat que els meus amics i els meus companys desconfien de mi. Durant un cert temps formava part del grup d'Els Venjadors i darrerament he esdevingut en un xicot que gaudeix a la platja de Castelló a la recerca de l'ona perfecta amb la taula de surf. Els actors Eric Bana i Edward Norton m'han imitat d'allò més bé a la pantalla.

ÀUDIO 7

Em dic Peter Parker i sóc un estudiant de 15 anys; de menut havia viscut amb els meus oncles perquè els meus pares havien mort en un accident d'avió. El meu oncle és molt divertit i m'agraden molt els seus acudits. No tinc els atractius d'un superheroï: no sóc alt, ni elegant, ni tampoc massa bell; però sí que sóc un bon estudiant! Un dia, en una exposició de ciències a l'aula 30 de l'institut, una aranya amb un fibló d'alta radiació, em va picar a la mà. De sobte, em vaig marejar i, en un tres i no res, vaig fer un bot cap a la paret més propera fins a enfilarme al capdamunt d'un terrat. Des d'aleshores puc doblegar tubs d'acer com si fossen paper. En assabentar-me de la mort del meu oncle Ben, he assumit la responsabilitat d'anar a la recerca de l'assassí i lliurar-lo a la policia. Després d'haver complert amb aquest objectiu, m'he adonat que tenir un gran poder exigeix ser molt responsable i conscient amb les coses que fas. La meua disfressa és de color groc amb caputxa-passamuntanyes, guants blaus, samarreta verda i pantalons rosa fúcsia. Ah, i al cinema la trilogia de l'home aranya es va estrenar entre els anys 2002 i 2007.

ÀUDIO 8

Em dic Natasha Romanoff i he estat la Vídua Negra (Black Widow, en anglés) d'una organització espia russa. Els meus orígens es remunten a l'època de la victòria soviètica d'Stalingrau en la II Guerra Mundial. Ma mare, per salvar-me de les flames d'un edifici en aquella guerra terrible, em va llançar per la finestra i un soldat rus –Ivan Petrovich– em va salvar i em va cuidar com si fos la seua filla; el ball m'agradava tant que vaig aconseguir ser una ballarina ben famosa a la Unió Soviètica. Les danses que millor domine són les sardanes, les seguidilles i els boleros. Em vaig casar amb un pilot de proves que es deia Alexi Shostakov. La nostra faena com a espies ens va permetre saber com funcionaven les indústries del multimilionari Stark i que ens enfrontéssem amb aquest Iron Man. Més tard, uns agents d'intel·ligència xinesos em van segrestar i em van hipnotitzar perquè lluités contra els Venjadors; tanmateix, vaig tenir la sort de conèixer Ull de Falcó –Hawkeye, en anglés–, tot un superheroï que em salvà i s'enamorà de mi i em va convèncer perquè formés part del grup dels Venjadors; ara sóc la líder feminista i treballo per a l'agència secreta americana SHIELD. Fa temps que vigile de prop una gran rival; diuen que hi ha una altra Vídua Negra, la coneguda Yelena Belova, tan bona com jo en arts marcial i en gimnàstica olímpica.

2. (pàgs. 34-36)

Activitat de comprensió lectora que permetrà ampliar la resposta de les preguntes formulades en l'activitat 3 de CONTACTE. Repartirem entre parelles els textos i en acabar els demanarem que ens diguen les animalades que han trobat. Anirà bé observar i comentar les il·lustracions que apareixen al voltant dels textos: el batmòbil de Batman, l'amulet de Thor, l'escut del capità Amèrica...

1. Superman. *En la vida real faig de discjòquei en un dels pubs més famosos de Metròpoli.*
2. Batman. *La meua gossa Lassie*
3. Dona Meravella (Wonder Woman). *Participar en dues competicions esportives: una de sumo japonés i d'altra de pilota valenciana.*
4. Thor. *Els cristians em veneren: diuen que el meu amulet, un xumet, és un tot símbol religiós.*
5. Capità Amèrica. *Al garatge de ma casa hi ha uns patins i una bicicleta que vaig heretar del meu avi, també hi ha una vuvuzela que toque de tant en tant perquè els veïns sàpiguen quan sóc a casa.*
6. Hulk. *Darrerament he esdevingut en un xicot que gaudeix a la platja de Castelló a la recerca de l'ona perfecta amb la taula de surf.*
7. Spiderman. *La meua disfressa és de color groc amb caputxa-passamuntanyes, guants blaus, samarreta verda i pantalons rosa fúcsia.*
8. Vidua Negra (Black Widow). *Les danses que millor domine són les sardanes, les seguidilles i els bole-ros.*

3. (pàg. 37)

Activitat oral. Podem repartir les qüestions entre diferents alumnes de la classe i que aquests ens donen les respostes adients.

- a. Quin de tots és un déu mitològic, una amazona grega, un extraterrestre, un àngel, un dimoni, un robot, un fantasma...?
- b. En quin moment es converteixen en superherois?
- c. Qui de tots ha viscut una infantesa problemàtica?
- d. Qui fa servir tecnologia avançada?
- e. Qui de tots et sembla més intel·ligent? Per què?
- f. Qui de tots té més habilitats atlètiques?
- g. Quin uniforme o màscara fan servir?

4. (pàg. 37)

Activitat d'expressió oral seguint les pautes del guió establert. En fer l'exposició oral suggerim aplicar la fitxa de valoració de l'expressió oral. Vegeu Unitat 1.

5. (pàg. 38)

- a. Explicació per part del professor de la informació que apareix al llibre sobre els "superherois".
- b. Lectura del text tot seguint una bona dicció, entonació i ritme adients. Proponem de dividir-lo en quatre parts i demanar a quatre alumnes que en llegeixen una part.

6. (pàg. 38)

Activitat de comprensió lectora que permetrà donar resposta a les preguntes formulades:

- a. Tan penetrants que amb un sola mirada pot tallar el pa.
- b. A fer calça. Així entrenaria aquesta habilitat.
- c. En agulles esmolades i lluentes que tallen tot allò que ningú mai podia tallar.
- d. El fan invencible i tan ben armat com un cavaller en un torneig.
- e. Una granota morada com un bisbe i un colador al cap.
- f. Invencible.
- g. Perquè li produeixen una forta descàrrega al cervell.

- h. Les bosses i les carteres de la gent del carrer comencen a esclatar.
- i. La dona perd els cabells; el veí veu com els trossos d'un para-sol cauen al plat de sopa i com el seu periquito perd les plomes de la cua. Els gossos es tornen rabiüts i es barallen quan les corretges s'han tallat.
- j. Portar ulleres de sol.
- k. Llargues i brutes.

7. (pàg. 39)

Activitat de creativitat on les parelles d'alumnes posaran en pràctica els passos que cal tenir en compte per a crear una història. Els interrogants que s'hi plantegen permetran crear en primer lloc la fesomia del protagonista principal.

8. (pàg. 39)

Activitat que permet ampliar la creació d'una història. Els interrogants que hauran de respondre els alumnes permetran crear l'argument de la història, i descriure l'espai o el lloc on es desenvolupen els fets del relat o del conte que imaginin entre parelles.

Les respostes a aquestes preguntes tindran un suport escrit que més tard faran servir en la narració oral.

Suggerim que en el relat tinguin en compte els elements no verbals de la comunicació i fins i tot podrem demanar-los que afegisquen imatges que il·lustren i enriqueixen la història que han inventat.

9. (pàg. 39)

Activitat interactiva d'expressió oral i escrita que permet utilitzar els aprenentatges assolits entorn l'estructura narrativa d'una història basada en els videojocs que coneixen.

Suggerim proposar-los alguns exemples.

RECERCA I EXPRESSIÓ

10. (pàg. 39)

Activitat de síntesi final que permet posar en pràctica l'assimilació dels continguts treballats per a crear la personalitat d'un heroi amb el qual s'hi identifiquen.

11. (pàg. 39)

Activitat de síntesi final que permet posar en pràctica l'assimilació dels continguts treballats per a inventar una història. L'aplicació web que els proposem en l'apartat TALLER DIGITAL (pàg. 55) els ajudarà en la maquetació d'aquest còmic.

III. LITERATURA (pàgs. 40-45)

EL MÓN FEUDAL

En l'apartat de LITERATURA presentem bàsicament l'obra del genial escriptor Ramon Llull. L'objectiu però és presentar la seua obra com a exponent de les necessitats d'aquell moment històric. Tant el Regne de València com el de Mallorca iniciaven la seua transformació en regnes cristians i havien, al mateix temps, de conformar una nova estructura política i social amb una població majoritàriament de religió i cultura musulmana. Eren temps difícils però plens d'expectatives, on tot estava per fer. En aquell panorama, l'església,

com a estructura de poder, i el missatge cristià, com a ideologia difusora de valors morals, tingueren un paper fonamental. Els nous ordes religiosos de predicadors, franciscans i dominics, contribuïren de forma capital a la construcció de la nova societat cristiana d'aquests dos regnes que reproduïa socialment, política i econòmica les estructures medievals feudals, però ja en un marc fonamentalment urbà. Com hem comentat, la figura i l'obra de Ramon Llull són el paradigma d'aquest moment històric, en la mesura que la lluita personal d'aquest home per la difusió dels valors cristians és equiparable a la dels herois cavallerescos en la defensa dels valors de la cavalleria. Més important encara és la tasca lingüística, literària i filosòfica d'aquest escriptor que enceta de forma magistral les bases de la producció literària posterior.

En les activitats de contextualització històrica es pretén que els alumnes visualitzin el procés de construcció que vivien les ciutats del nostre regne i com s'articulen al voltant d'esdeveniments de caràcter religiós, com podien ser la construcció de catedrals, capelles o monestirs, fets que posen de manifest el paper decisiu que l'església hi tingué. També es pretén que l'alumne interioritzi fàcilment l'estructura social del feudalisme, a partir d'activitats senzilles i de reconeixement de conceptes que ja segurament ha estudiat

POSTAL DES DEL PASSAT: PAISATGES URBANS

1. (pàg. 40)

Resposta oberta.

POSTAL DES DEL PASSAT: RELIGIÓ I SOCIETAT

2. (pàg. 40)

Text audició. Es pot escoltar el text dues vegades a fi que els alumnes compreguen i retinguen el màxim d'informació possible.

Hora de l'alba del 4 d'octubre de 1295 a la localitat de Montortal de la Plana. Una església d'alçada considerable, vitralls de colors amb escenes bíbliques i portal d'arc ogival decorat amb figures escultòriques de personatges de l'Evangeli s'alça majestuosa al llindar de la muralla, prop de la porta de Xàtiva.

Una campana de ferro, fabricada al taller del mestre ferrer, Bonifaci Seguí, convida des de l'alta torre els feligresos a la primera celebració litúrgica del nou temple, construït amb les aportacions dels ciutadans de Montortal. Un riu de gent s'encamina cap a l'església, anomenada de sant Francesc: hi arriben els artesans dels gremis de la ciutat, lluint els estendards de les seues confraries; els mercaders i comerciants amb les seues famílies, tots ricament vestits i ocupen els primers llocs a l'interior de la nau central, davant l'altar; a la porta esperen els pagesos i les seues famílies, arribats de les terres i llogarets dels voltants. Van vestits amb les robes més dignes que tenen per a l'ocasió: se situaran al final de la nau; darrere d'ells, ocults a la mirada dels prohòmens de la ciutat, se situaran els més pobres: tolits, coixos, cecs, mancs, malalts, que viuen de la caritat i de l'almoïna.

Celebrarà la missa de consagració del temple, el bisbe de Tortosa, acompanyat d'altres autoritats eclesiàstiques, vingudes expressament per a la cerimònia. Els frares menors de Montortal, abillats amb túnica negra d'arpillera, assisteixen satisfets a la consagració del temple, després dels 60 anys invertits en la construcció i la consecució de finançament per al temple. El mestre constructor, Bernat Torregrossa, i els mestres picapedrers ocupen també un lloc privilegiat a l'interior de la nau. A la ciutat queden els malalts que no han pogut desplaçar-se fins a la nova església, els habitants del call i els de la moreria, que com a no cristians, no participen de la festa.

3. (pàg. 40)

- a. Els ciutadans de Montortal celebren l'acabament de les obres de construcció de la nova església i la celebració de la primera missa en què es consagrarà el temple. És un esdeveniment de cabdal importància per als habitants de la localitat perquè la nova església, a banda de refermar el sentit cristià de la vida dels ciutadans de Montortal, és una manifestació de la puixança econòmica de la vil·la i una plasmació de l'ordre social establert.
- b. S'ha construït amb les aportacions dels ciutadans de Montortal.
- c. Els frares menorets són frares franciscans, un orde de frares predicadors que va aparéixer al segle XIII i que vivien humilment de la caritat dels feligresos. De fet, l'església du el nom del seu fundador, sant Francesc d'Assís.
- d. En els llocs més pròxims a l'altar se situen els artesans, els mercaders i els comerciants amb les seues famílies, el mestre constructor i els mestres picapedrers. Darrere, quasi al final de la nau, es troben els pagesos i les seues famílies. Al final de la nau es situen el més miserables (malalts i gents amb discapacitats) ocults a la vista dels més poderosos. Els frares franciscans es situen en un lateral, pròxims a l'altar. En una piràmide, al capdamunt d'aquesta es trobarien els nobles (representats aquí per la figura del Bisbe, que oficia la cerimònia religiosa; més avall, els burgesos (comerciants i artesans fonamentalment); en la base es trobarien els pagesos i els més humils.
- e. La construcció de l'església era responsabilitat del mestre constructor.
- f. L'església ha estat construïda amb un nou estil arquitectònic que, a poc a poc, ha anat escampant-se per tot el món cristià. És l'estil gòtic i procedeix de França. Les construccions són de gran alçada i elegància, amb molta llum que entra pel grans finestrals coberts per vitralls plens de colors i amb escenes bíbliques. Tenen arcs apuntats i voltes ogivals. Quan s'hi entra, s'encomana una sensació de magnificència i transcendència espiritual que convida a la contemplació i al silenci.
- g. Els habitants del call són jueus i els de la moreria són musulmans.

4. (pàg. 40)

Es podria demanar com a exercici d'escriptura que l'alumne imite les característiques d'aquest tipus de textos en què l'emissor explica com es troba i tot allò que ha vist o fet durant el temps del seu viatge. Solen usar-se tant els temps de present com algun temps de passat, com per exemple el passat perifràstic. També és convenient que use alguna fórmula d'introducció i de salutació per al destinatari, que serà més o menys formal depenent del grau de relació que mantinga l'emissor amb el destinatari de la postal.

5. (pàg. 41)

Resposta oberta.

6. (pàg. 41)

La resposta correcta és la B.

7. (pàg. 41)

Les respostes vertaderes són: a), c) i d).

les respostes falses són: b), e) i f). Es poden corregir d'aquesta manera:

b) Els reis i els nobles tenien un paper principal en l'estructura social i política del feudalisme.

e) Els ordes mendicants van afavorir la creació de d'edificis religiosos d'estil gòtic.

f) La població majoritària del Regne de València després de la conquesta era majoritàriament musulmana.

8. (pàg. 42)

Resposta oberta.

9. (pàg. 43)

Resposta oberta

10. (pàg. 44)

- ENCARNACIÓ: segons el dogma catòlic, Déu adopta una figura humana en Jesucrist.
- DEVOCIÓ: interès molt gran per Déu i la religió, predilecció, inclinació.
- DESTRE: hàbil, expert en un art, un ofici, etc.
- LUXÚRIA: desig sexual extremat.
- INJÚRIES: ofenses, amb paraules o actes, contra el prestigi o l'honor d'una persona.
- CORATGE: disposició del cor, de l'ànima; fermesa de cor davant el perill o les dificultats; valentia.

11. (pàg. 44)

L'ordre dels enunciats que resumeix el contingut del text del Blanquerna és el següent: C, E, D, B, G, A, F

12. (pàg.44)

- En la història de Blanquerna i del mal cavaller el plantejament es troba en el 1r paràgraf i el nuc en el 2n i darrer paràgraf del text. En la història del savi cristià i el rei musulmà el plantejament es correspon amb el 3r paràgraf i el nuc es correspon amb el 4t paràgraf.
- Resposta oberta.
- Text de l'àudio:

Molt pensà el cavaller en les paraules que deia Blanquerna i no volgué que cap mal ensenyament o acte vil embrutés el seu coratge, amb el qual havia vençut molts cavallers en batalles. Per això digué a Blanquerna aquestes paraules:

– Abans mai he sigut vençut ni superat per cap home. Per tant, si jo no obeïs les vostres paraules la maldat i la vilania vencerien el meu coratge. No ha estat vençut el meu coratge per les vostres paraules, al contrari venç i s'apodera de mi la maldat i la vilania que solia haver-hi. Mireu la donzella: vos pregue que la retorneu al castell de sa mare. Jo he ferit de mort un escuder del castell i segurament per aquest fet no podria retornar la donzella a aquell lloc.

I amb aquestes paraules, el cavaller s'allunyà tranquil·lament de la donzella i de Blanquerna.

- Tenen en comú que els dos són molts religiosos i que els dos fan servir la paraula per a convèncer els altres.
- La història del savi respon a la cultura medieval de l'exemple, és, per tant, una mostra de com Ramon Llull, que coneix la literatura de l'època, usa un dels recursos medievals més populars amb finalitat didàctica.

13. (Pàg. 45)

Característiques generals:

- 1) Per a demostrar que estava escrita en prosa i no en vers val qualsevol frase del text.
- 2) Per a demostrar el valor biogràfic de l'obra podem recórrer a la descripció del 3r paràgraf en què caracteritza el savi com a un gran mestre en filosofia, teologia i altres ciències.
- 3) Ja està explicada al llibre de text.

- 4) La finalitat evangelitzadora del text es veu en l'argument que dóna el savi al rei musulmà, quan posa com a exemple de fortalesa i de valentia a Jesucrist.
- 5) Ja està explicada al text.
- 6) Recursos que usa Llull: el fet de contar una història d'on extraure un ensenyament és un dels recursos principals; posar com a protagonista un cavaller i una donzella és usar personatges protagonistes de les històries de cavallers, molts populars en aquell moment; situar les trames narratives en els boscos és un recurs que es repeteix.

14. (pàg. 45)

Podem afirmar que *Blanquerna* és una al·legoria perquè en les diferents situacions que se li plantegen al protagonista es produeixen fets en què intervenen personatges el paper dels quals és simbòlic, és a dir, que representen una realitat conceptual que ha de ser interpretada en qualitat de símbol.

IV. LES PERSONES I LES LLENGÜES (pàgs. 46-47)

QUÈ ÉS EL LLENGUATGE? QUÈ ÉS UNA LLENGUA?

QUANTES LLENGÜES POT PARLAR UNA PERSONA?

ES BO PARLAR MÉS D'UNA LLENGUA?

Aquest bloc d'activitats se centra en: a) els conceptes de llenguatge i de llengua, i b) el procés de desplegament del llenguatge i d'aprenentatge de la llengua.

L'aprenent sol tenir un coneixement previ (prejudici) sobre aquests conceptes de tipus intuïtiu. Aquests prejudicis poden distorsionar la percepció d'una realitat lingüística com la nostra; segons això:

- Se solen considerar llengua i llenguatge com a sinònims.
- Solen fer un ús inadequat del concepte llenguatge; recordem contextos com ara: "El llenguatge dels animals", "El llenguatge de les flors"... Cal que treballem sobre una concepció dinàmica del llenguatge que ens permeta fer veure en el plurilingüisme un fet avantatjós i positiu. Cal entendre el llenguatge com la capacitat humana de comunicar-nos fent servir un sistema de signes lingüístics (la llengua). Aquesta capacitat és, en part, resultat de la càrrega genètica pròpia exclusiva de l'espècie humana, i, en part, producte de l'acció del medi social. Com més rica siga la realitat lingüística on es mou l'individu, com més s'estimule l'ús de la o de les llengües, més es desplegarà la seua habilitat comunicativa. Un context plurilingüe, fora de considerar-se com a negatiu per a l'ésser humà, ha de concebre's com a marc potencialment estimulador.
- Se sol concebre la capacitat comunicativa de cada individu com una qualitat desvinculada de l'estimulació i de l'aprenentatge del medi social en què aquest es desenvolupa.
- Sovint veiem en el plurilingüisme un factor pertorbador del procés d'aprenentatge de la llengua.

Atesos aquests condicionants, hem procurat afavorir que els aprenents reconeguen i analitzen les seues idees prèvies sobre l'assumpte. A més, plantegem l'estudi d'aquests conceptes desvinculats inicialment del nostre context lingüístic immediat; cal fer-ne després l'aplicació més reposada a la nostra realitat.

1. (pàg. 46)

Realització de l'enquesta prèvia. Seguiu les indicacions del llibre de l'aprenent.

Solucions: 1. V; 2. F; 3. V; 4. V; 5. F; 6. F

2. (pàg. 47)

Lectura detinguda dels textos. Convé fer aquesta lectura i resoldre les qüestions a, b, c, d, e i f en petits grups. El docent pot atendre les dificultats que es puguin plantejar en cada grup. Així no obstant, proposem les solucions següents:

- a) No; llenguatge és la facultat exclusiva de l'ésser humà de comunicar-nos mitjançant una llengua o sistema de signes lingüístics (fonemes, morfemes, mots, oracions, textos).
- b) No; els animals només responen a estímuls de forma automàtica; el llenguatge és únic i exclusiu de l'ésser humà.
- c) Sí; com més llengües parle una persona, més desenvoluparà la seua capacitat comunicativa i li resultarà més fàcil aprendre altres llengües, tindrà més agilitat per a usar-les, etc.
- d) El xiquet de Carme té pocs estímuls i escassos contactes amb persones que li parlen. No parlarà si no li ofereixen la possibilitat de parlar, de comunicar-se, d'expressar-se; el llenguatge humà encara que forma part del nostre codi genètic s'ha de desenvolupar de manera creativa: com més l'exercitem, més habilitat lingüística tindrem, més creatius serem en l'ús de la paraula...
- e) Resposta oberta que permet reflexionar entorn de la pròpia adquisició de la llengua.
- f) Resposta oberta que permet analitzar i conèixer de prop el context sociolingüístic familiar.

3. (pàg. 47)

Darrerament, cada alumne ha de tornar a respondre l'enquesta inicial i contrastar les respostes que ara hi donarà a partir de la informació nova. Fóra convenient comentar finalment aqueixes respostes en grup.

V. CONEGUEM LA LLENGUA (pàgs. 48-54)

Dins l'apartat CONEGUEM LA LLENGUA, les activitats de lèxic tracten la descripció personal, és a dir, estan relacionades amb els continguts de l'apartat de COMUNICACIÓ, per això treballem la sinonímia i les frases fetes que expressen els estats d'ànim. En morfologia i sintaxi estudiem el paradigma dels verbs irregulars i sistematitzem l'ús de les preposicions en indicacions de lloc. Pel que fa a fonètica i ortografia descrivim la complexitat del subsistema vocàlic àton i les repercussions en l'ortografia.

LÈXIC**1. (pàg. 48)**

Sinònims de trist o de content.

TRIST: desgraciat, enyoradís, nostàlgic, compungit, afligit, malenconiós, abatut, melangiós, amargat.

CONTENT: alegre, joiós, festiu, feliç.

2. (pàg. 48)

Correspondència entre adjectius i substantius.

Desgraciat: desgràcia; alegre: alegria; enyoradís: enyorança; nostàlgic: nostàlgia; compungit: compungiment; joiós: joia; festiu: festa; afligit: afligiment; feliç: felicitat; malenconiós: malenconia; abatut: abatiment; melangiós: melangia; amargat: amargura.

3. (pàg. 48)

Significat de frases fetes relacionades amb els estats anímics.

- a. alçar l'ànim: infondre valor.

- #### 4. (pàg. 48)

MORFOLOGIA I SINTAXI

5. (pàg. 49)

- Present indicatiu: sóc, ets (o eres), som, sou, són; estic, estàs, està, estem, esteu, estan; puc, pots, pot, podem, podeu, poden; vull, vols, vol, volem, voleu, volen; he, has, ha, hem, heu, han.
- Present subjuntiu: siga, sigues, siga, siguem, sigueu, siguem; estiga, estigues, estiga, estiguem, estigueu, estiguen; pugui, pugues, pugui, puguem, pugueu, puguen; vulgui, vulgues, vulgui, vulguem, vulgueu, vulguen; hagi, hagi, hagi, hàgem, hàgem, hagen.
- Imperfet subjuntiu: fos o fóra, fosses o fores, fos o fóra, fóssem o fórem, fóssem o fóreu, fossen o foren; estigués o estiguera, estiguesses o estigueres, estigués o estiguera, estiguéssem o estiguérem, estiguéssem o estiguéreu, estiguessen o estigueren; pogués o poguera, poguesses o pogueres, pogués o poguera, poguéssem o poguérem, poguéssem o poguéreu, poguessen o pogueren; volgués o volguera, volguesses o volgueres, volgués o volguera, volguéssem o volguérem, volguéssem o volguéreu, volguessen o volgueren.

- a. estic, vulgues
- b. volen, hagen
- c. sou
- d. puga
- e. poguésseu o poguéreu
- f. estiguen
- g. vol

FONÈTICA I ORTOGRAFIA

EL SUBSISTEMA VOCÀLIC ÀTON (OCCIDENTAL)

7. (pàg. 51)

Identificació del vocalisme àton (occidental). Classificació segons la vocal tònica.

[a]: carn, sabata; [e]: govern, ceba, premsa; [ɛ]: gerra, tela; [i]: ballarí, farina; [o]: tisores, corona; [ɔ]: porta, rosa; [u]: fum, músic.

8. (pàg. 51)

Generació de derivats dels mots anteriors.

- a) Derivats: resposta semioberta. Us oferim algunes solucions possibles. Carn: *carnisseria, carnissera*; sabata: *sabateta, sabateria*; ceba: *cebeta, cebollí*; premsa: *premsar, premsador*; gerra: *gerreta, gerres*; govern: *governadora, governant*; tela: *entelar, teleta*; ballarí: *ballarina, ballarins*; farina: *farinetes, enfari-nar*; tisores: *tisorettes, tisorada*; corona: *coronar, coroneta*; porta: *porteta, portada*; rosa: *roser, roseta*; fum: *fumeral, fumaguera*; músic: *musicar, musical*.
- b) Deducció de la regla fonètica (en occidental) de les vocals tòniques en paraules derivades amb les mateixes vocals en posició àtona. El subsistema vocàlic àton (occidental) es redueix a 5 vocals: la [ɛ] e oberta i la o [ɔ] oberta no poden aparèixer mai en posició àtona.

9. (pàg. 51)

Ús de les vocals O i U en posició àtona.

- a. capítol, novel·la, butxaca, avorrit
- b. suport, embotit
- c. sofrir, muntanya, turment
- d. cobrir, notícia, complir
- e. suborn, muntatge

10. (pàg. 51)

Coincidències i divergències d'escriptura de les vocals O, U en posició àtona entre el valencià i el castellà.

- Nosaltres ho fem amb O i en castellà amb U: *capítol, avorrit, sofrir, cobrir, complir*.
- Nosaltres ho fem amb U i en castellà amb O: *butxaca, suport, embotit, muntanya, turment, suborn, muntatge*.
- Ho fem igual: *novel·la, notícia*.

11. (pàg. 52)

Ús de les vocals O, U en posició àtona en paraules derivades amb dues evolucions, una de popular i una altra de culta.

títol: *titolet, titular*

doble: *doblegar, duplicat*

joc: *joguet, jugar*

jove: *joventut, juvenil*

home: *homenet, humanitat*

boca: *boqueta, bucal*

moc: *mocador, mucosa*

12. (pàg. 52)

Alternança de les vocals O, U en posició àtona en els verbs *cosir*, *collir*, *tossir*, *engolir* i *sortir*: fan l'infinitiu amb O, la primera persona del present d'indicatiu amb U (jo cus) i la primera del plural amb O (nosaltres cosim).

- COSIR: cus, cusa, cosia, cosiré, cosit, cosint
- COLLIR: cull, culla, collia, colliré, collit, collint
- TOSSIR: tus, tussa, tossia, tossiré, tossit, tossint
- ENGOLIR: engul, engula, engolia, engoliré, engolit, engolint
- SORTIR: surt, surta, sortia, sortiré, sortit, sortint

Podem concloure que les formes verbals de COSIR, COLLIR, TOSSIR, ENGOLIR i SORTIR, les escriurem amb O si la vocal es troba en síl·laba àtona i les escriurem amb U si la vocal es troba en síl·laba TÒNICA.

13. (pàg. 52)

Ús de les vocals O, U en posició àtona en els verbs poder i voler.

PODER

- Present indicatiu: puc, pots, pot, podem, podeu, poden
- Present subjuntiu: pugui, pugues, pugui, puguem, pugueu, puguin
- Imperfet indicatiu: podia, podies, podia, podíem, podíeu, podien
- Futur: podré, podràs, podrà, podrem, podreu, podran
- Imperatiu: pugues, pugui, puguem, pugueu, puguin
- Imperfet de subjuntiu: pogués o poguera, poguesses o pogueres, pogués o poguera, poguéssim o poguérem, poguéssiu o poguéreu, poguessen o pogueren

VOLER

- Present indicatiu: vull, vols, vol, volem, voleu, volen
- Present subjuntiu: vulgui, vulgues, vulgui, vulguem, vulgueu, vulguin
- Imperfet indicatiu: volia, volies, volia, volíem, volíeu, volien
- Futur: voldré, voldràs, voldrà, voldrem voldreu, voldran
- Imperatiu: vulgues, vulgui, vulguem, vulgueu, vulguin
- Imperfet de subjuntiu: volgués o volguera, volguesses o volgueres, volgués o volguera, volguéssim o volguérem, volguéssiu o volguéreu, volguessen o volgueren

Podem concloure que els verbs PODER i VOLER porten una U a la primera persona del present d'indicatiu, a totes les persones del present de subjuntiu i de l'imperatiu. La resta de les formes verbals porten una O.

14. (pàg. 53)

- a. Empar, treballa, ambaixada
- b. assassinat, davant, monestir
- c. assemblea, avaria
- d. vernís, meravella
- e. avaluació
- f. enyorança

15. (pàg. 54)

Completem, prèviament, el text amb les grafies o amb les preposicions que millor convinguen. Seguim el procediment del dictat.

juliol, excursió, Columbrets, a la comarca, meravellós, trontollava, esmorzar, emportàrem, en un cabàs, poguérem, volien, enfilat, desembarcàrem, collir, muntàrem, envelat, esmorzar, enfitats, esquerra, aconplit, estada.

VI. TALLER DIGITAL (pàg. 55)

A la part general d'aquesta guia didàctica s'expliquen amb detall les característiques de les activitats plantejades al llibre i, doncs, en aquesta unitat. Des d'ací, de forma esquemàtica indiquem les qüestions més importants que cal tenir en compte a cada activitat:

Activitat 1. Còmic digital

- Consisteix a fer servir una aplicació web a Internet per a fer un còmic de Marvel. No cal que l'alumne es registre a l'aplicació. Sols ha de triar:
 - l'estructura del còmic (o bé tres vinyetes o bé un còmic amb diverses pàgines),
 - l'escenari de cada vinyeta,
 - els personatges que vol que apareguen,
 - les onomatopeies que vol afegir
 - i el text que vol escriure als entrepanys,
- Mostrem exemples de còmics fets com a model de l'activitat. Es tracta que l'alumnat aprofite el que s'ha treballat als apartats de CONTACTE i COMUNICACIÓ sobre els superherois.
- Producte resultant: l'aplicació web genera un document (en format pdf) del còmic elaborat. També es pot fer una captura com a imatge del còmic creat.

Activitat 2. Cacera del tresor “Un viatge virtual per les ciutats medievals de Ramon Llull”

- En aquesta activitat l'alumne ha de seguir les indicacions que es donen a cada part de la Cacera del tresor (introducció, preguntes, la gran pregunta) utilitzant recursos d'Internet. Aquests ens portaran a webs de tres ciutats relacionades amb Ramon Llull.
- Les preguntes són objectives. Essencialment han de respondre:
 - Respecte a les ciutats:

Ciutat	Relació amb Llull	Conjunt arquitectònic de l'època
Palma	Va nèixer en aquesta ciutat l'any 1232	Palau de l'Almudaina Convent de Sant Francesc Església de Santa Margalida Santuari de Cura en el Puig de Randa
Nàpols	Va ser el 1294	Castel dell'Ovo Basílica i convent de Santa Clara Església de Sant Doménec Major
Pisa	Va ser el 1307	El baptisteri El campanar (<i>campanile</i>) o torre La catedral

- Llocs que va visitar Llull: Palma, Barcelona, Sant Jaume de Compostel·la, Rocamadour, París, Lleó de França (Lyon), Viena del Delfinat, Montpeller, Gènova, Pisa, Roma, Nàpols, Messina, Túnis, Bugia, Armènia Menor, Xipre i Jerusalem.
- La gran pregunta, és “per què creu l'alumne/a que Llull va viatjar i escriure tant?”. És una pregunta que, per respondre-la, l'alumnat ha de fer una reflexió personal. En essència, ha de contestar que sembla que hi va tenir molt a veure la convicció de Llull que la fe cristiana s'havia de difondre per mitjà de la paraula i, sobretot, de la paraula escrita, i que havia de convèncer els governants i el poble de tantes ciutats com li fos possible.
 - Producte resultant: un document (tipus Writer, Word) que conté les preguntes formulades i la gran pregunta. Donem a l'alumnat una plantilla-guia que ha de completar amb aquestes preguntes.

VII. RESUM (pàg. 56)

Llegir els resums dels diferents apartats.

Escriure en un quadern a part les definicions que hi apareguen.

Fer un esquema de tots els conceptes i continguts treballats i dur-lo al portafoli.

Buscar imatges al·lusives relacionades amb el significat dels mots pertinents.

Aprofitar les activitats del taller digital per a fer la portada de la unitat del seu quadern d'activitats.

VIII. COMPROVACIÓ (pàg. 57)

1. Resposta basada en la informació que han assolit entorn de la creació d'un "superheroi" o "superheroïna". Caldrà que ens fixem en l'ús del vocabulari i de les estructures dels textos que hem treballat en els apartats de CONTACTE i COMUNICACIÓ. La resposta ha d'incloure les idees que apareixen al resum.

2. Cf. la creació del personatge que han creat en les activitats 7, 8 i 10 de l'apartat de COMUNICACIÓ. La resposta ha d'incloure les idees que apareixen al resum.

3. Cf. la informació de les pàgs. 38-39 de l'apartat de COMUNICACIÓ. La resposta ha d'incloure les idees que apareixen al resum.

4. El feudalisme és el sistema social i polític de l'Europa medieval basat en el vassallatge: un pacte entre els nobles i el rei i entre els nobles i els seus vassalls a canvi de treball i protecció.

5. Resposta oberta.

6. Cf. què hem dit en l'apartat LES PERSONES I LES LLENGÜES (pàg. 46-47). El llenguatge és la facultat exclusiva dels éssers humans de comunicar-nos mitjançant una llengua (o moltes).

7. Cf. què hem dit en l'apartat LES PERSONES I LES LLENGÜES (pàg. 46-47). Comprendre, parlar, llegir, escriure... més d'una llengua facilita el desplegament de la nostra competència lingüística.

8. Present d'indicatiu i de subjuntiu dels verbs *voler* i *poder*.

Voler. Present indicatiu: vull, vols, vol, volem, voleu, volen

Present subjuntiu: vulga, vulgues, vulga, vulguem, vulgueu, vulguen

Poder. Present indicatiu: puc, pots, pot, podem, podeu, poden

Present subjuntiu: pugui, pugues, pugui, puguem, pugueu, puguen

9. Formes dels verbs *ser*, *estar* i *voler*.

a) estem; b) éreu; c) ets (o eres); d) vulgueu.

10. Ús de les vocals *a/e*, *u/o*.

Vulguem, títol, capítol, volia, titular, Joan, assemblea, suport, vernís, esperava, suborn, enyorança.